

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szabó István ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Chiorean Gabriella jogtanácsos által képviselt alperes ellen, biztosítási díj megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. április 8. napján meghozott, 24.P.26.372/2009/17. számú ítélete ellen, az alperes részéről 18. és 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését pedig helybenhagyja azzal a pontosítással, hogy a kamatfizetési kötelezettség kezdő ideje helyesen 2007. december 26. napja, a kamat mértéke pedig a késedelemmel érintett naptári félétvet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyezik meg.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 100.000 (százezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak felhívásra 284.500 (kétszáznyolcvannégyezer-ötszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes a ... '1'-'2', '3', '4', és '5' helyrajzi szám alatti kockázatviselési helyekre az alperesnél rendelkezett a tűzkárra is kiterjedő vállalkozói vagyonszolgáltatással. A szerződés szerint a biztosítottnak a kár összegszerűségét hitelt érdemlően bizonyító terveket, számlákat, vámkmányokat, szerződéseket, selejtezési jegyzőkönyveket, nyilvántartó kartonokat, leltáríveket, költségszámításokat és egyéb bizonylatokat - a biztosító kérésére - bármikor rendelkezésre kell bocsátania. A felek rögzítették, hogy bármelyikük kérheti a kár okának és összegének független szakértő által történő megállapítását. A biztosító szolgáltatása az utolsó igazoló okirat beérkezésétől számított 15 napon belül esedékes.

A felperes '3' helyrajzi számú ingatlanán található nádfedeles hodály szándékos gyújtogatás következtében 2007. május 2-án teljesen leégett. A benne tárolt

mezőgazdasági gépek és eszközök, valamint fűrészarú, illetve műtrágya megsemmisültek. Az okozott kár 12.241.600 Ft volt. A bíróság 2010. március 26-án jogerőre emelkedett ítéletével az elkövetőket bűnösnek találta tártstettesként elkövetett rongálás büntetében.

A felperes 2007. május 4-én jelentette be a kárát az alperesnek. A biztosító a kárfelvételt négy nappal később ejtette meg. Ezt követően több alkalommal felhívta a felperest számlák, valamint előző évi leltár becsatolására. Majd 2007. december 11-én arról értesítette a felperest, hogy a becsatolt leltárfelvételi ív értéke a kárigénnyel nincs összhangban. Ezért a biztosítottság ellenőrzéséhez a telephely teljes készletértéke szükséges. Olyan számlát vagy egyéb dokumentumot kért, amely igazolja a tulajdonviszonyt, az értéket, valamint, hogy az eszköz a vállalkozás aktív része volt. Válaszul a felperes azt közölte 2008. január 28-án, hogy tíz éves, illetve annál idősebb eszközök, gépek vonatkozásában számlák, illetve dokumentumok megőrzése tőle nem várható el. A tűzkár óta a helyszín változatlan, ezért a megégett tárgyak illetve üzem volumenének felmérése érdekében egy független kárszakértő bevonását kérte a biztosítótól. A kárrendezés során szakértő igénybevételére nem került sor. Az alperes végül épületkárra 1.855.000 Ft-ot teljesített.

A felperes végleges keresete szerint a biztosítási szerződés teljesítését, és a tűzben megsemmisült ingóságai 4.741.600 Ft értékének, valamint 2007. május 2-től a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamatnak a megfizetését kérte az alperestől.

Az alperes a kereset elutasítására tett indítványt. Azzal érvelt, hogy a felperes nem igazolta, hogy a megsemmisült vagyontárgyak a tulajdonát képezték. Állította, hogy az ingókár okirattal való bizonyításának hiányában a teljesítéssel nem eshetett késedelembe.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 4.741.000 Ft és 2007. június 1. napjától a törvényes kamat megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A kihallgatott tanúk vallomása alapján megállapította, hogy a tűzben megsemmisült tárgyak, eszközök a felperes tulajdonát képezték. Azok értéke pedig a büntetőeljárás során beszerzett aggálytalan szakvélemény alapján meghatározható volt. Kifejtette, hogy a felperes évek óta folyamatosan gazdálkodik. Nem vezethet a biztosító mentesüléséhez, ha számlákkal, vagy könyvelési bizonylatokkal az ingóságai tulajdonjogát és értékét nem tudja igazolni. Az alperes szolgáltatása esedékességének időpontját a szerződés szerinti ügyintézési határidő figyelembe vételével, mérlegeléssel határozta meg.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes többszöri felhívása ellenére sem igazolta okirattal a tulajdonjogát. Ennek következtében a vagyontárgyak tulajdonjogának és értékének kiderítése megghiúsult, ezért az ingóságok vonatkozásában helytállási kötelezettsége nem állt

be. Hangsúlyozta, hogy a büntetőeljárás során a vagyontárgyak tulajdonjogát nem vizsgálták. A perben kihallgatott tanúk vallomása viszont alkalmatlan ennek igazolására, mert nem jelölték meg, hogy a felperes tulajdonjogával kapcsolatos ismeretük honnan származik. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság csak közvetlenül a tárgyalás berekesztését megelőzően adott tájékoztatást a büntetőügy iratainak megérkezéséről. Ezzel ugyanis elzárta az iratbetekintés lehetőségétől. A késedelmi kamattal kapcsolatos érdemi álláspontját változatlanul fenntartotta.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés nem megalapozott.

A Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek 4.741.000 Ft tőkét és annak 2007. június 1. napjától számított késedelmi kamatát meghaladóan a keresetet elutasító rendelkezése.

A Pp. 192. § (5) bekezdése kötelezettséggént írja elő a bíróság számára a feleknek a beszerzett iratok beérkezéséről való értesítését. Ez a rendelkezés azt a célt szolgálja, hogy a felek az irat megismeréséhez való jogukat kellő időben és a lehető legteljesebb mértékben gyakorolhassák. A tájékoztatás elmulasztása abban az esetben minősülhet az ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó lényeges eljárási szabálysértésnek, amennyiben az elsőfokú bíróság úgy alapítja érdemi döntését a beszerzett iratra - az abban foglalt bizonyítékra -, hogy eközben a peres felek valamelyikét a megismerésétől elzárta.

A perirat alapján megállapítható volt, hogy miután az alperes indítványára a büntetőügy iratait beszerezte, az elsőfokú bíróság erről a feleket valóban elmulasztotta értesíteni. A 2011. április 8-án megtartott tárgyaláson azonban mindkét fél képviselője jelen volt. A tárgyalási jegyzőkönyv pedig tartalmazza, hogy a bíróság ismertette az előző tárgyalás óta érkezett iratokat. Az alperes tehát ebben az időpontban tudomást kellett, hogy szerezzen a beszerzett büntetőíratról, és annak tartalmáról, így a szakvélemény ingóságok értékével kapcsolatos megállapításairól is. Az ismertetésre az alperes észrevételt nem tett, nem kérte további iratok ismertetését. Nem jelezte továbbá a büntetőírat tanulmányozására vonatkozó igényét sem. Ebből az következik, hogy a kapott tájékoztatásban megnyugodott, az irat bővebb megismerésének a lehetőségével nem kívánt élni. Az elsőfokú bíróság tehát jogszerűen rekesztette be a tárgyalást és hozott ítéletet. Az alperesnek az irat megismeréséhez való joga nem sérült oly módon, hogy az a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná.

A nem vitás tényállás szerint a felek között a Ptk. 536. § (1) bekezdésében és 548. §-ában meghatározott vagyonbiztosítási szerződés jött létre. A biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől függően bizonyos összegnek a megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére vállalt kötelezettséget. Nem volt vitatott a perben a biztosítási esemény bekövetkezése sem. A fellebbezés folytán az ítéltáblának lényegében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy eleget tett-e a felperes

az alperes teljesítéséhez szükséges adatszolgáltatási kötelezettségének. Illetve, hogy ennek hiányában alkalmazható-e a kötelezettség megszegésének biztosító mentesülését eredményező súlyos jogkövetkezménye.

A Ptk. 544. § (1) bekezdése szerint, a biztosítási esemény bekövetkezését a szabályzatban megállapított idő alatt a biztosítónak be kell jelenteni, a szükséges felvilágosításokat meg kell adni, és lehetővé kell tenni a bejelentés és a felvilágosítások tartalmának ellenőrzését. A (2) bekezdés kimondja, hogy a biztosító kötelezettsége nem áll be, amennyiben a biztosított az előző bekezdésben előírt kötelezettségeket nem teljesíti, és emiatt lényeges körülmények kideríthetetlenekké válnak.

Az alperes a szabályzatában példálózó jelleggel felsorolta mindazon okiratokat, amelyeket a kárösszegezésének hitelt érdemlő alátámasztására alkalmasnak tartott. A becsatolt kárrendezési iratok tanúsága szerint a felperes egyetlen leltárfelvételi ívet szolgáltatott az ingókárára nézve. Annak tartalmát azonban az alperes nem fogadta el, számlák, értéklista, előző évi leltár becsatolását tartotta szükségesnek. A felperes bejelentette, hogy ilyenekkel nem rendelkezik, illetve ezeket nem tudja szolgáltatni, ezért szakértő kirendelését kérte, amelyre viszont nem került sor.

A biztosítási szabályzatában a biztosító meghatározhatja azoknak az adatoknak a körét, amelyek a szolgáltatása teljesítéséhez szükségesek. Előírhatja azt is, hogy ezeket az adatokat milyen módon tartja célszerűnek igazolni. Nem szűkítheti le azonban indokolatlanul a bizonyítékok azon körét, amelyeken ezeket az adatokat hajlandó elfogadni. Nem kötelezheti a biztosítottat arra, hogy a teljesítéséhez szükséges felvilágosításokat kizárólag egy meghatározott módon és eszközzel adja. Ez ugyanis ellenkezik a Ptk. 567. § (1) bekezdésével, miszerint a törvénynek a biztosításra vonatkozó rendelkezéseitől a biztosítási szabályzat a biztosított hátrányára a törvény kifejezett engedélye nélkül nem térhet el. A felperes nem volt tehát elzárva attól, hogy a tulajdonjogát tanúkkal, a kára mibenlétét és összegét szakértői véleménnyel bizonyítsa.

A Pp. 3. § (5) bekezdése kimondja, hogy ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas.

A polgári perben kihallgatott tanúk vallomása kellő bizonyítékul szolgált arra, hogy a tűzben milyen vagyontárgyak károsodtak, és hogy azok a felperes tulajdonát képezték. A bíróság kirendelése alapján becsüs eseti szakértő állapította meg a büntető ügyben a felperes tűzben megsemmisült ingóságainak az értékét. Véleményét a nyomozóhatóság által igénybe vett szaktanácsadók véleményének figyelembe vételével, az adott területen - méhészet, tűzép, mezőgazdasági gépek - érvényesülő keresleti-kínálati viszonyok értékelése mellett adta. Indokát adta annak,

amennyiben a szaktanácsadók véleményétől eltért (pl. a hordók esetében jelezte, hogy a szaktanácsadó által meghatározott új árhoz képest a használt érték jóval kevesebb). Kiemelte, hogy a fűrészáru pontos méretének ismerete hiányában az értéke kizárólag alsó, építőipari átlagár figyelembe vételével volt megadható.

Mindezekre figyelemmel a perben beszerzett bizonyítékok alkalmasak voltak a felperes ingókárának alátámasztására. Azt a perben az alperes nem igazolta, hogy a szolgáltatása teljesítéséhez szükséges bármely lényeges körülmény a felperes magatartása következtében kideríthetetlenné vált volna. Ennek hiányában pedig bizonyosan nem teljesültek a mentesüléséhez a Ptk. 544. § (2) bekezdése által megkívánt együttes feltételek.

A kárrendezési iratok alapján pontosan nem volt megállapítható, hogy a felperes mikor szolgáltatotta a biztosítónak azokat az adatokat, amelyek alapján az ingóságok értéke meghatározható volt. A 2007. december 11-ére keltezett levél tartalma szerint ezek az adatok a biztosítónál ebben az időpontban rendelkezésre álltak. Az ítélet tábla álláspontja szerint ezért az alperes Ptk. 298. § a./ pontja szerinti késedelme legkorábban ehhez képest 15 nap elteltével következett be a rendelkezésre álló adatok szerint.

Az elsőfokú bíróság az alperest törvényes mértékű kamat megfizetésére kötelezte. A Ptk. többféle késedelmi kamat mérték alkalmazására ad lehetőséget. Az elsőfokú ítélet indokolásában a Ptk. 301. § (1) bekezdésére történt utalás ellenére a végrehajthatóság érdekében az ítélet tábla ezért szükségesnek tartotta az ítélet rendelkező részében is feltüntetni a késedelmi kamat irányadó mértékét. Egyebekben az előzőekben kifejtett indokok alapján a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a pernyertes felperes másodfokú perköltségének megfizetésére. A perben fennálló tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 59. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján ugyancsak alperes volt köteles megfizetni.

, 2012. április 18.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor s. k.
bíró

